

ПРОТОКОЛ

СЪБИТИЕ: Работна среща

ТЕМА: „Набиране на идеи и обратна връзка относно подобряване на прилагането и изпълнението на ПРСР 2014-2020“

ДАТА: 09 септември 2021 г.

МЯСТО: х-л Метрополитън, гр. София

МОДЕРАТОР: Таня Георгиева и Даниела Михайлова, ключови експерти към ЗУ на НСМ

БРОЙ участници: 19

ЗАПИС/ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА

ОСНОВНИ ЦЕЛИ: да се създадат условия за взаимен обмен на опит, знания и информация с цел набиране на идеи и обратна връзка относно подобряване на прилагането и изпълнението на ПРСР 2014-2020; да бъдат генерирани нови решения и предложения от заинтересованите страни въз основа на добри европейски практики и националния опит; да се установи какви партньорства, комуникационни връзки и нови механизми биха способствали за подобряване на публичния имидж на ПРСР, прозрачността и ефективността на работа на администрацията, облекчаването на административната тежест; да бъде получена обратна връзка по темата от широк кръг заинтересовани страни и своевременно ѝ адресиране към УО с предложения; да се мобилизират заинтересованите страни в тематичната работа на Националната селска мрежа (НСМ) и Звеното за управление (ЗУ).

ПРЕДСТАВИТЕЛИ/заинтересовани страни: земеделски производители от всякакви производствени направления от областта, представители на сдружения и консултанти, представители на ДФЗ и МЗХГ, експерти от ЗУ на НСМ.

КОМЕНТАРИ/бележки: Г-жа Таня Георгиева откри заседанието и обърна внимание на някои организационни аспекти, свързани с попълването на анкетата за оценка на събитието и регистриране в присъствия списък.

Присъстващите бяха запознати с целите, приоритетите и дейностите от работата на ЗУ на НСМ към ПРСР 2014-2020, включени в презентацията.

Ключов експерт от Звеното представи основни изводи от последващата оценка (ex-post) на ПРСР 2007-2013, като:

- добра свързаност между идентифицираните проблеми и целите, както и между целите и мерките общо 15 изменения- свързани предимно с начина на прилагане (промени в обхвата, критериите или условията за прилагане на мерките, удължаване на периоди на изпълнение на мерките, прехвърляне на средства между мерките, промяна в индикаторите и автоматично освобождаване на средства);
- търсено допълване между отделните мерки- програмирани са мерки за постигане на целите на програмата, но не са от основен приоритет за бенефициентите (мярка 122 и 124), както и мерки, за които не е съществувала готовност за прилагане към момента на стартиране на програмата (125, 126, 224) - слаб интерес, отпадане на мерките, слабо усвояване, слабо постигане/непостигане на цели;
- изкривяване в посока на инвестиционни мерки за общините по ос 3;
- значително редуциране на подкрепата за икономическото развитие от 41% на 31%, за местен капацитет и инициативи от 2,6% на 1,8%- намалява очакваното въздействие на програмата;
- незначителен принос за въвеждане на иновативни подходи- основната мярка, насочена към сътрудничество и разработване на нови продукти, процеси и технологии не стартира; всички мерки без една не постигат целевите си стойности;
- техническа помощ частично е допринесла за постигане на целите на програмата - много нереализирани дейности, свързани с въвеждането на ИТ, анализи и проучвания; минимален ефект за повишаване на компетентността на служителите (спорадични обучения и без анализ); УО не е разполагал с ефективна информационна и мониторингова система и електронен архив; сайтовете на УО и РА не са достатъчно информативни, добре структурирани и лесни за ползване от потребителите;
- комуникационен план - липсата на независима оценка и анализ на изпълнение на комуникационните дейности е довела до липса на обективна информация относно постигане на целите и не е дала възможност на УО да фокусира и подобри кампаниите;
- Национална селска мрежа има частичен принос към осигуряване на подкрепа за ефективното изпълнение на програмата.

Представените основни изводи от текущата оценка на ПРСР 2014-2020 показаха, както положителното въздействие на програмата, свързано с подобряването на конкурентоспособността на земеделието и преработващата промишленост, околната среда и социално икономическото развитие на селските райони, така и някои фактори, влияещи негативно върху изпълнението ѝ, като:

- промени в политическата среда и необходимост от адаптация на нуждите и гъвкавост;
- забава при процедурите за избор на изпълнители по реда на ЗОП;
- продължаваща стагнация в набавянето на собствено финансиране при бенефициентите;
- предварителното условие „G4) Обществени поръчки: наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза за обществените поръчки в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове“.

Бяха представени и основните изводи от текущата оценка на ПРСР 2014-2020 г., съпоставени с последващата оценка (ex-post) на ПРСР 2007-2013. Ако през предходния програмен период нестартиралите мерки са били 5, то по ПРСР 2014-2020 г. към датата на текущата оценка са били 10. По време на представянето, започна дискусия във връзка с програмирането на голям брой мерки, които в следствие или не стартират, или не постигат заложените цели. Представителите на РА споделиха, че е изготвен анализ за натоварването на администрацията, съгласно който, основният проблем не е свързан с обема на постъпилите проекти, а с броя на мерките, тъй като между приемите по една мярка има разлики, документите не са унифицирани. При един и същи обем на натоварване, самото наличие на толкова разнородни мерки, натоварването на персонала се увеличава двойно, даже повече от два пъти. Анализът е изготвен сега и въздействието на ИСУН също е включено в оценката на натоварването на администрацията. Тъй като, ИСУН е проектиран за оперативните програми и не отговаря на нуждите на ПРСР, поради което РА е принудена да поддържа и ИСАК, най-малко заради различното осчетоводяване, връзка с ДПП, разплащане, уравниване на сметки и справки към ЕК. Единствената полза е онлайн комуникацията с бенефициентите, но това важи за средни и големи предприятия и общини, за малките стопани, комуникацията през ИСУН е проблем.

Беше обсъдено предложението, идентифицирано от повечето проведени от ЗУ на НСМ срещи, да се известяват чрез sms кандидати и бенефициенти за постъпила комуникация в ИСУН, но от РА информираха присъстващите, че съществува юридически казус във връзка с използването на представените телефонни номера за текстови съобщения.

Срещата продължи с представяне на информация от сайта на ДФЗ, която показва, че разплатените към 31.12.2020 г. средства по ПРСР 2014-2020 представляват 54.6 % от целия наличен бюджет по Програмата, или 1 581,16 млн. евро общо публични средства, като част от фактори, оказващи влияние върху изпълнението на Програмата, могат да бъдат посочени:

- забавянето на обработката на постъпилите проектни предложения и изоставане в договарянето на не ИСАК базираните мерки;
- наличие на свободен финансов ресурс към 31.12.2020 г., неразпределен за договаряне;

- забава при процедурите за избор на изпълнители по реда на ЗОП;
- въвеждането на ПРСР 2014-2020 в ЗУСЕСИФ и ИСУН 2020 през 2018 г.

Като част от основни изводи от Годишния доклад за изпълнението за 2020 г., е оценката на ефект от въвеждането на ПРСР 2014-2020 в ЗУСЕСИФ и ИСУН 2020 през 2018 г., която показва:

- значително увеличаване на времето за обработка на проектите и подписване на договори, спрямо тези, преди въвеждането на Програмата в ЗУСЕСИФ;
- наличие на изисквания в ЗУСЕСИФ, които предполагат наличието, изграждането и поддържането на значителен човешки ресурс;
- отпадането на възможността за поетапно сключване на договори след приключване на проверките;
- всеки един прием се изпълнява по различни правила за оценка и критерии за подбор, което води до необходимостта от изготвяне и одобрение на нови вътрешни правила и процедури за прилагане и контрол по всеки отделен прием по дадена подмярка;
- облекчаване на процеса по кандидатстване за бенефициентите по програмата, чрез използването на ИСУН 2020, но това:

- * създава необходимост да се работи успоредно в двете системи, поради причини, свързани с невъзможността на ИСУН 2020 да събира данни и генерира справки за целите на мониторинга, отчитането, докладването и оценката на ПРСР;

- затруднения при отчитане на данните:

- * предоставената информация е с недостатъчно добра консистенция и не позволява извеждане на резултатите за мониторинга без експертна намеса, като това увеличава вероятността за допускане на технически грешки при анализа на данните;

- * невъзможността на ИСУН 2020 да събира данни и да генерира справки за целите на мониторинга, отчитането, докладването и оценката на ПРСР;

- * ненавременното и коректно събиране на данни, би могло да доведе до неправилно бюджетиране и планиране на приемите (по някои от приемите се наблюдава концентрация на финансов ресурс в определени области, което води до неравномерно разпределение на ресурсите спрямо първоначално идентифицираните потребности).

Бяха дискутирани и основните препоръки, изведени от Годишния доклад за изпълнението за 2020 г, като:

- да се изготвят анализи, в резултат на които, да се насочат допълнителни усилия за опростяване и уеднаквяване на правилата, осигуряване на административен капацитет и намаляване на административната тежест, както на етап кандидатстване, така и на етап отчитане и приключване на проектите;
- да се търсят начини от УО за отчитане в реално време за всички индикатори, или чрез разширяване обхвата на системата ИСУН 2020, или чрез надграждане на специализирания модул към вече изградената информационна система на ДФЗ – РА, като изборът на информационна система следва да бъде съобразен с нуждите, както на ПРСР 2014-2020, така и на Стратегическия план по ОСП за новия програмен период;
- да се осигури правна възможност на ДФЗ – РА да коригира подадените от бенефициентите данни във формите за наблюдение и оценка на проектите;
- да се направи анализ на причините, довели до забавяне разглеждането на проектните предложения и да се насочат допълнителни усилия за опростяване на правилата и намаляване на административната тежест;
- да се въведат механизми за балансирано разпределение на средствата, като например използването на гарантирани бюджети, които да осигуряват равни възможности за насочване на средствата към отделни сектори, фокус области и/или приоритети;
- да се изготвят анализи на резултатите от приключените до момента приеми на отделните мерки и подмерки на ПРСР, както по отношение на интереса и нуждите на кандидатите за изпълнение на различни инвестиции, така и по отношение на идентифицираните потребности.

По време на дискусиата бяха направени следните коментари и отправени предложения от присъстващите:

- за следващия програмен период е необходимо да се разработят малко на брой мерки, указанията да се разписват по-дълго, да се обмислят и обсъждат със заинтересованите страни, да бъдат кратки и ясни, без да се предвиждат въпроси и отговори; ако практиката въпроси и отговори продължи, да се предвиди търсенето на административна отговорност за отговори, които противоречат на нормативната уредба и дописват и променят първоначалните насоки;
- от гледна точка на кандидатите не се намалява тежестта с електронното подаване на проектите в ИСУН, тъй като всеки един документ се принтира, подписва и се сканира, което не е улеснение;

- документи, които се издават от една и съща структура (БАБХ/МЗХГ) да бъдат унифицирани за различните нужди;

- да се унифицират проверките на място, от една страна по отношение на изискуемите документи (проверяващи от един регион искат едни документи, от друг – други за една и съща по вид проверка), от друга – в един и същ период проверки от различни институции с крайна цел – установяване на брой животни (БАБХ, МЗХГ – за групи по м09, ДФЗ – различни по различните схеми).

Във втората част на срещата, от ЗУ представиха обобщена информация за получената от широк кръг заинтересовани страни обратна връзка за ПРСР:

- подаването на проектни предложения през ИСУН не води до облекчение за земеделските производители; за ЗС от малките населени места работата с ИСУН е непосилна - нямат компютър по селата, няма интернет и обхват, някои от кандидатите са основно образование и цялата работа се извършва от консултантите;

По време на дискусиата беше обърнато внимание, че електронното подаване на проекти, предполага сканиране на голям обем документи, включително инвестиционни проекти с чертежи, а в малките населени места нямат условия и места, където такъв вид услуги се извършват.

- ангажиментът на ЗС да проверяват постоянно електронна поща за получена кореспонденция в ИСУН, като в случаите на забавена обработка с 2-3 години, предполага пропускане на писма и неспазване на срокове за отговор

Като лоша практика се посочва краткият срок (два-три дни) за публикуване на насоките преди датата на приема. Необходимо е насоките да бъдат публикувани поне един месец преди отварянето на приемите, както и да не се правят промени в тях по време на приема.

- на повечето срещи, бенефициентите изявяват желание да се предвидят срокове и възможности, в които да се задават публично въпроси и отговорите да се публикуват публично, свързани с изпълнението, подаването на заявки за плащане и мониторинга, както е при кандидатстването.

Като лоши практики по ПРСР, по време на дискусиите, бяха отбелязани промяна на нормативните условията по време на прием, както чрез промяна на нормативните изисквания, така и чрез промени, вследствие на отговори на зададени въпроси.

- идентифициран е проблем с липсата на предвидимост; като първи елемент на предвидимостта може да се посочи наличието на индикативен график, съобразен с натовареността на служителите в ДФЗ и МЗХГ; като втори елемент могат да бъдат посочени утвърдените вече насоки и условия за допустимост, които следва

да бъдат вече окончателни и да не се променят по време на прием, изпълнение и отчитане на проектите;

- да се организират съвместни работни групи с всички заинтересовани страни, където да се анализира всеки прием, за да могат да се извадят поуки и в следствие да не бъдат допускани същите грешки, слабости;
- необходимо да се направи анализ и оценка на прилаганите към момента критерии по различните мерки и подмерки, какво е постигнато, до колко са покрити очакванията и съответно какъв резултат ще се търси след 2020 г.;
- да се прекрати практиката на механично прехвърляне на изискванията от подмерки 4.1 и 4.2 към подмерките за малките стопанства, което води до забавяне, тежко администриране и ограничаване на достъпа до подпомагане за малките фермери
- на някои от срещите беше отбелязано, че в МИГ в цяла България цари голяма шуробаджанашина и предложено да се определи звено, което да извършва независими проверки на процедурите на МИГ;
- основен проблем на всички срещи е спазването на сроковете за договаряне, тъй като след повече от година, икономическите условия се променят, стопанствата се променят, представените документи и намерения не са актуални;
- на повечето срещи, присъстващите се обединяваха около идеята за повече прозрачност в работата на администрацията, подобряване комуникацията между ДФЗ и МЗХГ, публично да се обявяват забавянията в сроковете, както и причините довели до това, за да могат своевременно ЗС да планират работата си;
- отново във връзка с неспазването на сроковете от страна на ДФЗ, постъпи предложение за независим орган, който да контролира работата на ДФ „Земеделие“, защото «те не отговарят пред абсолютно никой. Ако бенефициент наруши срок подлежи на санкция, докато ДФ „Земеделие“ ако наруши сроковете, които сам си е определил, няма наказание. Общото мнение на присъстващите е, че ако продължават по същия начин нещата, няма да останат малки земеделски стопани, които да кандидатстват следващия програмен период»;
- за периода 2014-2020 е предвидено да се прилага почти целия пакет от мерки, без да има анализ на нуждите и готовност за прилагането им (пример за готовност – мярка 15), което води до загуба на средства и много по-малък ефект на предвидения за периода бюджет- препоръка: освен задължителните мерки, които трябва да се прилагат в една програма, на база на изготвените анализи, да се прилагат по-малко мерки през новия програмен период, за да има по-ясен резултат.

Постъпили препоръки от широк кръг заинтересовани страни във връзка с прилагането на ПРСР, обобщени и представени като обратна връзка от ключов експерт на ЗУ:

- да се приеме, че ЗС не се справят с проектите без външна помощ на консултантски организации, независимо дали са частни или държавни, и да се осигури връзка между

проверяващите комисии на ДФЗ и изготвящите проектите държавни частни консултанти; липсата на тази връзка води до неинформираност на по-голямата част от консултантите и съответно проблеми с проектите на ЗС;

- да се съобщава публично кога стартира обработката на проектите от страна на ДФЗ и да се съобщава срок, в който подалите проектни предложения да очакват писма;

- да се намали бюрокрацията и да не се изискват документи, които са достъпни или биха могли да станат достъпни за ДФЗ;

- малките стопани нямат възможност за осигуряване на финансови средства за изпълнение на проектите и е необходимо в бъдеще да се предвидят схеми, осигуряващи финансиране на малки стопанства при облекчени условия;

- да се уеднаквят изискванията на различните институции към едни и същи обекти и фирми;

- представителите на институциите на местно ниво да прилагат изискванията еднакво и за големите, и за малките ЗС в района;

- да се обърне по-голямо внимание на мерките, свързани с осигуряване на пазар на произведените продукти.

В заключение, всички присъстващи се обединиха около идеята, че подобен вид срещи са много полезни и би било добре да бъдат организирани периодично.

Дискусията приключи към 16.00 ч., след което работната среща беше закрыта официално.